

ข้อพัฒนาบริหารศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์กับความรับผิดชอบทางสังคม

การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมปัจจุบันมีผลทำให้ระบบสังคมมีลักษณะยุ่งยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อไปให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในสังคมจะต้องประสบกับความยากลำบากเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และสถานการณ์ดังกล่าวนี้เองย่อมเป็นแรงผลักดันประการสำคัญ ที่ทำให้สถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยทั้งหลายต้องตระหนักในบทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากกว่าเดิม

เดิมที แนวความคิดและรูปแบบของการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยค่อนข้างจะมีลักษณะปิด (A Closed System) กล่าวคือ จะมุ่งเน้นเฉพาะกระบวนการเรียนการสอนและการถ่ายทอดวิชาความรู้ทางวิชาการ ที่อยู่ในรั้วมหาวิทยาลัยเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาถึงสภาพแวดล้อมภายนอกหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมเลย จึงทำให้มหาวิทยาลัยกลายเป็น “หอคอยงาช้าง” ในสายตาของประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ดูเหมือนว่าทั้งมหาวิทยาลัยและสังคมต่างกระทำตัวเสมือนคนแปลกหน้าต่อกันและกัน ทั้ง ๆ ที่อาศัยอยู่ในชายคาบ้านเดียวกัน ด้วยเหตุนี้เอง นักการศึกษาทั้งหลายต่างมีความเห็นพ้องกันว่า ถ้าคราวใดมหาวิทยาลัยไม่ยอมเปลี่ยนบทบาทของตนเอง นับวันแต่มหาวิทยาลัยจะต้องเดินถอยหลังเข้าคลองต่อไปเรื่อย ๆ

ในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับและเข้าใจกันทั่วไปว่าสถาบันการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจะต้องเข้าไปมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม 1) การเป็นศูนย์กลางของการให้การศึกษาโดยทั่วไป 2) การฝึกอบรมในสาขาวิชาชีพต่างๆ และ

3) การศึกษาวิจัยปัญหาและความต้องการที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งจะทำให้มหาวิทยาลัยมีลักษณะเปิด (Open) ต่อการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบในหน้าที่ทางสังคมมากยิ่งขึ้น

สาระสำคัญที่กำลังได้รับความสนใจกันมากที่สุดเรื่องหนึ่งทั้งในหมู่นักวิชาการ นักปฏิบัติกร และประชาชนโดยทั่วไปคือ เรื่องการกำหนดนโยบายแห่งรัฐ ที่จะตอบสนองต่อความต้องการของคนในสังคม เพราะนโยบายแห่งรัฐดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของประเทศชาติ ด้วยเหตุนี้ในระหว่างวันที่ 24 พฤศจิกายน 2518 ถึงวันที่ 8 มกราคม 2519 สถาบันฯ และศูนย์พัฒนาบริหารศาสตร์แห่งเอเชียของสหประชาชาติ (ACDA) ได้ร่วมมือกันจัดโครงการสัมมนาหลักสูตร "การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายของรัฐ" (Policy Analysis and Development) ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมและพัฒนานักวิเคราะห์นโยบายของรัฐบาลในระดับและหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีความรู้ความสามารถเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายของรัฐ ให้สอดคล้องและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในตำแหน่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น อนึ่ง หัวข้อวิชาสำคัญ ๆ ที่ควรจะกล่าวถึงมี อาทิ แนวโน้มเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การกำหนดนโยบาย ยุทธวิธีในการวิเคราะห์และพัฒนานโยบาย การปฏิบัติและประเมินผลนโยบาย เป็นต้น

นอกจากการให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือทางวิชาการแก่หน่วยงานรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ยังตระหนักถึงความสำคัญของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในสังกัดวิชาชีพเดียวกัน กล่าวคือ สถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยมุ่งที่จะเผยแพร่และส่งเสริมแนวความคิดและความก้าวหน้าในสาขาวิชาการบริหารให้กว้างขวางออกไปซึ่งจะส่งผลไปถึงความเจริญก้าวหน้าของชาติอีกต่อหนึ่ง ดังนั้น ในระหว่างวันที่ 15 - 27 ธันวาคม 2518 สถาบันฯ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จึงร่วมมือกัน

จัดโครงการอบรมทางการบริหารสำหรับอาจารย์ ข้าราชการ ของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจและมีการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารงาน ซึ่งจะเป็นช่องทางนำไปสู่การแก้ ปัญหาทางด้านการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หัวข้อวิชาส่วนใหญ่จึง เกี่ยวกับหลักการบริหารงานทั่วไป อาทิ ภาระหน้าที่ในการบริหาร การบริหาร งบประมาณและการวิเคราะห์ลักษณะผู้นำและการปรับให้เข้ากับสถานการณ์ และ การพัฒนาการทำงานเป็นหมู่คณะ

นอกเหนือจากการจัดสัมมนา อาจารย์จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์หลายท่าน อาทิเช่น ดร. สมศักดิ์ ชูโต อธิการบดี, ดร. เอนก หิรัญรักษ์ และ ดร. จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ได้รับเชิญจากบริษัทสยามกลการ จำกัด ให้ไปร่วมรายการ “มหาวิทยาลัยชาวบ้าน” ณ สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 โดยมี วัตถุประสงค์ที่จะเผยแพร่วิชาความรู้ทางสาขาวิชาการต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนโดย ทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่มีโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่าผู้อื่น ได้ เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อว่าจะได้ นำความรู้นั้น ๆ ไปปรับใช้กับชีวิตประจำวัน ตลอดจนสามารถที่จะปรับตัวให้ สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้ เนื้อหาสาระที่อยู่ใน ขอบข่ายของการอภิปรายครอบคลุมหลายสาขาวิชา ตัวอย่าง เช่น เหตุการณ์ ต่างประเทศ การบ้านการเมืองเรื่องคอรัปชัน เงินผิดเงินเพ้อ คนมากดีหรือ คนน้อยดี เหล่านี้เป็นต้น

คงได้กล่าวแล้วข้างต้นว่า การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของสถาบันการ ศึกษาระดับมหาวิทยาลัย จำต้องสอดคล้องและควบคู่กันไปกับการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นในสังคมเสมอ โดยเฉพาะในสังคมที่ประสบกับปัญหาและอุปสรรคเกี่ยว กับ การเปลี่ยนแปลงมาก ๆ ความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือและความ ร่วมมือ จากมหาวิทยาลัยยังมีมากขึ้นเป็นเงาตามตัว สถาบัน ฯ ในฐานะที่เป็น มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งได้ตระหนักในบทบาทและความรับผิดชอบดังกล่าวแล้วอยู่

เสมอ และพยายามที่จะให้ความร่วมมือช่วยเหลือในเกือบทุก ๆ ทางเท่าที่สามารถ
จะทำได้ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของการให้บริการที่ปรึกษาทางวิชาการ เป็นแหล่ง
ค้นคว้าวิจัยปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการจัดการประชุมทางวิชาการ อย่างไรก็ตาม มี
ข้อนำสังเกตประการสำคัญอย่างหนึ่งคือ แต่ละมหาวิทยาลัยยังคงรักษาระดับ
ความเป็นตัวของตัวเองในการดำเนินการต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อ
สังคมในระดับสูงมาก ฉะนั้น ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จึงปรากฏ
อยู่น้อยมาก ซึ่งเป็นภาระหน้าที่อีกประการหนึ่งที่ทุกมหาวิทยาลัยควรจะตระหนัก
พร้อม ๆ กันไปกับภาระรับผิดชอบทางสังคม

โกวิท กังสนันท์